

OBDAVČITEV ODPRAVNIN IN ODŠKODNIN

Pojasnilo DURS, št. 42401-10108/2005, 13. 4. 2005

V zvezi z vprašanji pojasnjujemo naslednje:

V skladu s prvim odstavkom 23. člena Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. 17/05 - UPB1), v nadaljevanju: ZDoh-1, dohodek iz zaposlitve vključuje vse dohodke, ki jih prejme fizična oseba na podlagi zaposlitve (v nadaljnjem besedilu: delojemalec) od izplačevalca, ki je delodajalec ali druga oseba (v nadaljnjem besedilu: delodajalec), v zvezi s preteklo ali sedanjo zaposlitvijo.

Kot zaposlitev v skladu z drugim odstavkom istega člena velja vsako odvisno pogodbeno razmerje, na podlagi katerega ima fizična oseba pravico do plačila za opravljeno delo ali storitev, ne glede na to, ali je to fizično ali intelektualno delo, vključno z ustvarjanjem ali izvedbo avtorskega dela in ne glede na čas trajanja zaposlitve.

V skladu s prvim odstavkom 24. člena ZDoh-1 dohodek iz zaposlitve vključuje vsako izplačilo in boniteto, ki sta povezana z zaposlitvijo. Na podlagi drugega odstavka istega člena za dohodek iz zaposlitve veljata dohodek iz delovnega razmerja in dohodek iz drugega pogodbenega razmerja ali razmerja na drugi podlagi, ki ima naravo odvisnega razmerja po tem zakonu.

Kaj vključuje dohodek iz delovnega razmerja, je določeno v 25. členu ZDoh-1. V skladu s 6. točko prvega odstavka tega člena dohodek iz delovnega razmerja vključuje vsako izplačilo delodajalca v zvezi s prenehanjem veljavnosti pogodbe o zaposlitvi, vsako izplačilo zaradi prenehanja zaposlitve in podobne prejemke. V tovrstne prejemke vštevamo tudi odškodnine, ki jih delodajalec izplača delavcu zaradi prenehanja zaposlitve, in odpravnine zaradi odpovedi o pogodbe o zaposlitvi.

Davčna osnova od dohodka iz delovnega razmerja je v skladu s prvim odstavkom 29. člena ZDoh-1 dohodek iz 25. člena tega zakona, zmanjšan za obvezne prispevke za socialno varnost, ki jih mora na podlagi posebnih predpisov plačevati delojemalec. Akontacija dohodnine od teh dohodkov se izračuna in plača ob upoštevanju določbe drugega, tretjega, četrtega, petega in šestega odstavka 121. člena ZDoh-1.

Akontacijo dohodnine izračuna plačnik davka kot davčni odtegljaj v obračunu davčnega odtegljaja. Po določbi prvega odstavka 267. člena Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 25/05 - UPB1), v nadaljevanju: ZDavP-1, mora plačnik davka (izplačevalec dohodka) davčni odtegljaj izračunati in odtegniti hkrati z obračunom dohodka iz zaposlitve.

Znesek izplačane odškodnine zaradi prenehanja delovnega razmerja pomeni tudi drugi prejemek iz delovnega razmerja, od katerega se plačujejo prispevke za socialno varnost v skladu s 3. in 6. členom Zakona o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 18/96 - ZDavP, 34/96, 3/98, 7/98 - odl. US, 81/00 in 97/01). V skladu s 334. členom ZDavP-1 opravi plačnik davka izračun prispevkov za socialno varnost v obračunu davčnih odtegljajev.

Posebej pa je treba obravnavati obdavčitev odpravnin zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki je določena kot pravica iz delovnega razmerja in izplačana pod pogoji, ki jih določa Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02), v nadaljevanju: ZDR:

- Obdavčitev po ZDoh-1

V skladu z 8. točko prvega odstavka 31. člena ZDoh-1 se v davčno osnovo od dohodka iz delovnega razmerja ne všteta odpravnina zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki je določena kot pravica iz delovnega razmerja in izplačana pod pogoji, ki jih določa ZDR, v

višini odpravnine, ki jo mora delodajalec izplačati na podlagi 109. člena ZDR, vendar največ do višine desetih povprečnih mesečnih plač zaposlenih v Sloveniji (povprečna mesečna plača po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije za mesec januar 2005 znaša 272.845 SIT). Za odpravnino iz prejšnjega stavka ne velja odpravnina, izplačana delojemalcu, ki sklene novo pogodbo o zaposlitvi pri istem delodajalcu ali pri osebi, ki je z delodajalcem povezana oseba, in odpravnina, izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba. Če delodajalec izplača odpravnino v višini, ki presega neobdavčeni znesek, se znesek odpravnine v delu, ki presega znesek, določen kot neobdavčen, všteva v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja.

- Plaćevanje prispevkov za socialno varnost

V osnovo za obračun prispevkov za socialno varnost se glede na določbe Zakona o prispevkih za socialno varnost (Uradni list RS, št. 5/96, 34/96, 3/98, 81/00 in 97/01) ne vštevajo odpravnine iz poslovnih razlogov, ki so izplačane v skladu z določbami ZDR (ki kot maksimalno višino v četrtem odstavku 109. člena dovoljuje višino 10-kratnika osnove iz prvega odstavka istega člena ali višino po kolektivni pogodbi na ravni dejavnosti).

V nasprotnem primeru pa je za odpravnine iz poslovnih razlogov, ki niso izplačane v skladu z ZDR (če znesek odpravnine presega limit iz četrtega odstavka 109. člena tega zakona), v celoti treba plačati prispevke za socialno varnost.